

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

2023 m. sausio 4 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, susidedanti iš teisėjų Godos Ambrasaitės-Balynienės, Alės Bukaviniienės ir Sigitos Rudėnaitės (kolegijos pirmininkė), susipažinusi su 2022 m. gruodžio 22 d. paduotu **ieškovų T. M. H. ir N. H.** kasaciniu skundu dėl Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. lapkričio 7 d. nutarties peržiūrėjimo ir prašymu taikyti laikinąsias apsaugos priemones,

nustatė:

Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2022 m. lapkričio 7 d. nutartimi paliko nepakeistą Plungės apylinkės teismo 2022 m. gegužės 23 d. sprendimą, kuriuo atmetas ieškiny susipažinusi su 2022 m. gruodžio 22 d. paduotu **ieškovų T. M. H. ir N. H.** kasaciniu skundu dėl Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegijos 2022 m. lapkričio 7 d. nutarties peržiūrėjimo ir prašymu taikyti laikinąsias apsaugos priemones,

Kasaciniu skundu ieškovai T. M. H. ir N. H. prašo panaikinti Klaipėdos apygardos teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija 2022 m. lapkričio 7 d. nutartį ir priimti naują sprendimą – ieškinių tenkinti visa apimtini.

Ieškovų kasacinis skundas grindžiamas [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytais kasacijos pagrindais – materialiosios ir proceso teisės normų pažeidimu, turinčiu esminės reikšmės vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, jeigu šis pažeidimas galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui, taip pat skundžiamame teismo sprendime (nutartyje) nukrypimu nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos.

Atrankos kolegija pažymi, kad kasacinis teismas tikrina žemesnės instancijos teismų sprendimų (nutarčių) teisėtumą tik išimtiniais atvejais, kai yra bent vienas iš [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalyje nustatytų kasacijos pagrindų ([CPK 346 straipsnio](#) 1 dalis). Kasaciniame skunde nepakanka vien tik nurodyti kasacijos pagrindą – įvardyti kasacijos pagrindo buvimą būtina pagrįsti išsamiais teisiniais argumentais ([CPK 347 straipsnio](#) 1 dalies 3 punktas). Be to, [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalyje nurodyti kasacijos pagrindai patvirtina, jog kasacija leidžiama ne teisės klausimais apskritai, bet siekiant, jog kasaciniame teisme būtų nagrinėjamos tik tokios bylos, kuriose keliama teisės problemų išsprendimas būtų reikšmingas vienodam teisės aiškinimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 1 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti buvus pažeistą materialiosios ar proceso teisės normą, teisinius argumentus, patvirtinančius nurodytos (nurodytų) teisės normos (normų) pažeidimą bei argumentuotai pagrįsti, kad teisės pažeidimas, į kurį apeliuojama, turi esminę reikšmę vienodam teisės aiškinimui ir taikymui, taip pat kad jis (teisės pažeidimas) galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo (nutarties) priėmimui.

Kai kasacinis skundas paduodamas [CPK 346 straipsnio](#) 2 dalies 2 punkto pagrindu, kasaciniame skunde būtina nurodyti konkrečią Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisės aiškinimo ir taikymo praktiką, suformuotą byloje, kurių faktinės aplinkybės yra analogiškos ar iš esmės panašios į bylos, kurioje priimtas teismo sprendimas (nutartis) skundžiamas kasacine tvarka, bei argumentuotai pagrįsti, kad teismas skundžiamame procesiniame sprendime nukrypo nuo tokios Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos praktikos. Tai daroma analizuojant apskųstuose teismų sprendimuose išdėstytus teisinius motyvus ir juos lyginant su Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuota teisės taikymo ir aiškinimo praktika.

Ieškovų paduotas kasacinis skundas grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:

1. Apeliacinės instancijos teismas įvertino, jog savavališkos statybos padarinių šalinimas, kuris buvo įtvirtintas Statybos įstatymo 28 straipsnyje, galiojusiam nuo 2010-07-02 iki 2014-01-01, nuo 2014-01-01 tiesiog buvo perkeltas į naują įstatymą ir tai nereikia, kad buvo įtvirtintas savo esme visiškai naujas administracinis aktas. Remdamasis tuo, teismas konstatavo faktą, kad nuo 2014-01-01 įsigaliojusio Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo nuostatos gali būti taikomos iki jo įsigaliojimo priimtiems administraciniais aktais, t. y. 2011 m. reikalavimui pašalinti savavališkos statybos padarinius. Taikydamas atgaline tvarka nuo 2014-01-01 įsigaliojusį įstatymą, apeliacinės instancijos teismas pripažino teisėtu ginčijamą potvarkį, taip teismas nesilaikė teisės principo *lex retro non agit* (įstatymas neturi atgalinio veikimo galios).
2. 2011 m. reikalavimui pašalinti savavališkos statybos padarinius turėjo būti taikomos Statybos įstatymo 28 straipsnio nuostatos, galiojusios nuo 2010-07-02 iki 2014-01-01, kurios aiškiai nustatė, kad reikalavimas dėl savavališkos statybos padarinių šalinimo nėra vykdomasis dokumentas, o Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija (toliau – ir VTPSI) dėl įpareigojimo pašalinti savavališkos statybos padarinius privalo kreiptis į teismą. 2011 m. reikalavimu pašalinti savavališkos statybos padarinius teisinę galią apibrėžia ne šiuo metu galiojančios teisės normos, o būtent teisės normos, galiojusios 2011 m. reikalavimo surašymo metu. Tik nuo 2017-01-01 įsigaliojo Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo nuostatos, kad privalomieji nurodymai yra vykdomieji dokumentai.
3. Ieškovai apeliaciniame skunde pareiškė prašymą sustabdyti bylos nagrinėjimą ir kreiptis į Lietuvos vyriausiąją administracinę teisumą su prašymu iširti norminio teisės akto atitikties įstatymui, t. y. atlikti 2016-12-22 Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos viršininko įsakymo „Dėl privalomųjų nurodymų ir teismo sprendimų priverstinio vykdymo organizavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ Nr. 1V-1753 25 punkto atitikties 2013-07-02 Lietuvos Respublikos Teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo Nr. XII-459 14 straipsnio 14 daliai tyrimą. Tačiau apeliacinės instancijos teismas formaliai nustatęs, kad tarp nurodyto įstatymo ir Aprašo išdėstytų nuostatų nėra ieškovų nurodomo prieštaravimo, konstatavo, kad teisinio pagrindo stabdyti nagrinėjamą bylą bei kreiptis į Lietuvos vyriausiąją administracinę teisumą nėra. Toks apeliacinės instancijos teismo procesinis veiksmas, kai ieškovai apeliaciniame skunde remiasi argumentuota ir akivaizdžia faktine ir teisine aplinkybe, kad Valstybinė teritorijų planavimo ir statybos inspekcija, remdamasi poįstatyminiu teisės aktu viršija jai suteiktos kompetencijos ribas (veikia *ultra vires*), nėra teisėtas. Todėl apeliacinės instancijos teismo nutartimi buvo pažeista Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnio 1 dalis bei nacionaliniais teisės aktais ginama ieškovų teisė kreiptis į teismą teisinės gynybos.
4. 2011 m. reikalavimu pašalinti savavališkos statybos padarinius metu galiojusio Statybos įstatymo 28 straipsnio 1 dalyje buvo nurodyta, kad VTPSI pareigūnas, nustatęs, jog statyns statomas savavališkai, surašo savavališkos statybos aktą ir ne vėliau kaip per mėnesį nuo akto surašymo dienos pareikalauja iš statytojo pašalinti savavališkos statybos padarinius. Statybos įstatyme asmeniui buvo numatyta galimybė parengti projektinius dokumentus ir gauti statybą leidžiantį dokumentą. Tokiu atveju, jei asmuo per nustatytą ar pratęstą, reikalavimo įvykdymo terminą reikalavimo neįvykdo ar negauna statybą leidžiančio dokumento, VTPSI dėl įpareigojimo vykdyti reikalavimą kreipiasi į teismą (Statybos įstatymo 28 straipsnio 6 dalis). Teismas savo sprendimu gali ne tik įpareigoti statinį nugriauti,

bet ir leisti parengti projektinę dokumentaciją bei gauti statybas leidžiantį dokumentą (Statybos įstatymo 28 straipsnio 7 dalies 1 punktas). Savavališkos statybos padarinių šalinimo procesas pradėtas pagal 2011 m. galiojusį reglamentavinį (materialiosios teisės normas), todėl ir turi būti atitinkamai tęsiamas, t. y. nagrinėjamu atveju neįvykdžius 2011 m. Reikalavimo, turi būti taikoma pirmiau nurodyta 2011 m. Reikalavimo surašymo metu galiojusi Statybos įstatymo 28 straipsnio 6 dalies nuostata.

5. VTPSI nuo 2017-01-01 įsigaliojusį teisinį savavališkos statybos padarinių šalinimo reglamentavinį (pagal kurį privalomieji nurodymai jau yra vykdomieji dokumentai) pritaikė 2011 m. Reikalavimui, surašytam 2011-09-29, jį papildydama 2021-03-31 surašytu ginčijamu Potvarkiu. Apeliacinės instancijos teismas, remdamasis Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartimi byloje [Nr. e3K-3-348-684/2018](#) suformuota teismų praktika, konstatavo, kad nagrinėjamoje byloje sprendžiamas analogiškas klausimas, todėl 2011 m. Reikalavimas (ne privalomasis nurodymas) įgijo vykdomojo dokumento galią ir turi būti priverstinai vykdomas pagal šiuo metu galiojančias teisės normas (nutarties 18 punktas). Tačiau apeliacinės instancijos teismo nutarties argumentai, kad 2011 m. Reikalavimas įgijo vykdomojo dokumento galią ir turi būti priverstinai vykdomas pagal šiuo metu galiojančias teisės normas nagrinėjamoje byloje, yra neaktualūs, nes nagrinėjamoje byloje sprendžiamas būtent 2011 m. Reikalavimo turinio ir šio turinio pakeitimo byloje ginčijamu 2021 m. Potvarkiu teisėtumo, o ne 2011 m. Reikalavimo pateikimo vykdyti, klausimas.
6. Vėliau įsigaliojusio įstatymo taikymas 2011 m. Reikalavimui apskritai panaikina ieškovų teisę kreiptis į VTPSI su prašymu dėl 2011 m. Reikalavime nurodyto įpareigojimo įvykdymo termino pratęsimo, kaip tai reglamentuoja Statybos įstatymo 28 straipsnio 3 dalis (redakcija, galiojusi nuo 2011-07-19 iki 2011-11-30) bei Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktika (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021-09-01 nutartis administracinėje byloje [Nr. A-1774-815/2021](#)), nes 2011 m. Reikalavime nustatytas terminas yra pasibaigęs, o pasibaigę terminai neatnaujinami ir nepratęsiami.

Atrankos kolegija, susipažinusi su kasacinio skundo argumentais, skundžiamų teismų procesinių sprendimų motyvais ir jų pagrindu padarytomis išvadomis, sprendžia, kad kasaciniame skunde nekeliami tokių teisės klausimų, kurie atitiktų [CPK 346 straipsnio 2](#) dalyje nurodytus bylos peržiūrėjimo kasacine tvarka pagrindus. Atrankos kolegijos vertinimu, kasacinio skundo argumentais nepagrindžiama, kad teismams netinkamai aiškino ir taikė skunde nurodytas materialiosios ir proceso teisės normas ir kad tai galėjo turėti įtakos neteisėto sprendimo priėmimui. Kasacinio skundo argumentais taip pat nepagrindžiamas nukrypimas nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotos teisės taikymo ir aiškinimo praktikos bei [CPK 346 straipsnio 2](#) dalies 2 punkte nurodyto kasacijos pagrindo egzistavimas.

Kasacinis skundas pripažintinas neatitinkančiu [CPK 346 straipsnio 347](#) straipsnio 1 dalies 3 punkto reikalavimų, todėl jį atsisakytina priimti ([CPK 350 straipsnio 2](#) dalies 3, 4 punktai). Kadangi atsisakoma priimti skundą, tai nenagrinėtinas prašymas taikyti laikinąsias apsaugos priemones, t. y. iki galutinio procesinio sprendimo Lietuvos Aukščiausiajame Teisme priėmimo uždrausti Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai prie Aplinkos ministerijos atlikti bet kokius veiksmus, susijusius su 2011-09-29 reikalavimo pašalinti savavališkos statybos padarinius Nr. RE-587, įgyvendinimo valstybine priežiūra.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 350 straipsnio 2 dalies 3, 4 punktais, 4 dalimi,

nutaria:

Kasacinį skundą atsisakyti priimti ir grąžinti jį padavusiam asmeniui.

Grąžinti advokatų kontorai „Juodka ir partneriai – PRIMUS“ (įmonės registracijos Nr. 37711220029) už T. M. H. kasacinį skundą sumokėtą 75 Eur (septyniasdešimt penkis eurus) žyminį mokestį, sumokėtą 2022 m. gruodžio 22 d. AB banke Luminor mokėjimo nurodymu Nr. 8870.

Grąžinti advokatų kontorai „Juodka ir partneriai – PRIMUS“ (įmonės registracijos Nr. 37711220029) už T. M. H. prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones sumokėtą 53 Eur (penkiasdešimt tris eurus) žyminį mokestį, sumokėtą 2022 m. gruodžio 22 d. AB banke Luminor mokėjimo nurodymu Nr. 8871.

Ši nutartis yra galutinė ir neskundžiama.

Teisėjos

Goda Ambrasaitė-Balynienė

Alė Bukaviniene

Sigita Rudėnaitė